

Diplomatische transcriptie van de tekst van de Pacificatie van Gent uit 1576

Toelichting bij de diplomatische transcriptie

De diplomatische transcriptie is vervaardigd door Tineke en Herman Wiltink in overleg met mij en met Ingrid Biesheuvel. Conform het origineel hebben we een verschil gemaakt tussen de letters u en v, en ij en y. We hebben het hoofdlettergebruik uit het origineel gevolgd, waarin onder andere een duidelijk verschil is gemaakt tussen h en H, en d en D. Ook hebben we een verschil gemaakt tussen i en j aan het begin van een woord, al is dat verschil niet altijd even duidelijk in het origineel.

Abbreviaturen of verkortingen die in de oorspronkelijke tekst zijn weergegeven door een tilde, een superscripte letter of een dwarsstreepje door de laatste letter van een woord zijn door ons opgelost, waarbij we de spelling van identieke woorden uit de bestaande tekst als voorbeeld hebben genomen en de toegevoegde letters hebben gecursiveerd, bijvoorbeeld in *Majesteyt* en *voorseyde*.

Voor de leesbaarheid hebben we de regeleindes van het origineel overgenomen, ook al loopt de zin dan door: dus daar waar het origineel op een nieuwe regel begint, hebben we een harde return in de transcriptie geplaatst. De koppen van een nieuw onderdeel of artikel, die in het origineel in de lopende tekst met een grotere letter zijn geschreven, hebben we vet gezet.

De diplomatische transcriptie

Allen den gheenē die dese jegenwoirdige *Letteren* zullen sien ofte hooren lesen saluyt

ALsoe die Landen van Herwaertsouere dit Lestleden negen ofte thien Jaren Doer D'inlandssche orloghe Hoochueerdige ende rigoureuse regieringe, moetwillicheyte, rouinge ende andere ongeregeltheden vande Spaengnaerden ende Henne adherenten geuallen zyn in groote miserie ende alendicheyte Ende dat omme

Daer tegens te versiene, ende te doen cesserē alle voirdere troublen, oppressien, ende armoeden vanden *voorseyde* Landen by middele van eene vaste vrede ende pacificatie, Hebben inde maendt van februario int jaer xv^e Lxxiiij gecommitteert ende vergadert geweest tot Breda Commissarissen van zijne *Majesteyt* ende vanden Heere

Prince van Orangien, Staten van Hollandt zeelandt ende hunne geassocieerden, bijdewelcke geproponeert zyn geweest Diuersche middelen ende presentatien dienende grootelick tot vorderingē vande *voorseyde* pacificatie, Zoe en is nochtans daer up nijet geuolcht die verhoopte vruchtbaerheyte, maer ter contrarie, geduerende die Hope van vertroostinge ende

middelen van goedertierenheyte van zijne *Majesteyt* Hebben die *voorseyde* Spaengnaerden hen dagelicx meer veruoordert, die arme onderzaten te oueruallen verderuen ende in eewgen slauernie te bringen, sonder hen te vermyden Diuerssche mutinerye te maecken, Heeren ende Steden te dreygen ende vele plaetsen vyantlick inne te nemen, te roouē ende te branden

Daer doer naerdien zij byden gecommitteerde totten gouuernemente vanden Landen verclaert zyn geweest vyanden van zijne *Majesteyt* ende vande gemeyne welvaert, Die Staten van Herwaertsouere mit consente vanden *voorseyde* gecommitteerden gedrongen zyn geweest die wapenen te nemen, ende daer beneffens, om voorder d'eewighe

bederffenisse te verhueden, ende dat d ingesetenen van allen dese nederlanden in eenen vaste vrede ende accorde vereenicht wesende gesamentlick souden doen vertrecken, Die *voorseyde* spaengnaerden ende hun aenhangeren Lantscheijnders, ende die wederomme te stellen int gebruyck van heuren oude rechten, preuilegien, coustumen, ende vryheden

mitz welcken neeringe ende weluaert inde zelue wederomme soude mogen keeren Soe ist dat by voorgaende aggreatie vande *voorseyde* Heeren gecommitteert totten gouuernemente vanden Landen volgende den vredehandel tot breda begonst Ter eeren Gods. ende ten Dienste van Zijne *Majesteyt* tusschen die Prelaten, Eedelen, Steden ende Leden van brabant

vlaenderen, arthois, Henegauw, valenchyn, Lille, Douay, Orchies, Namen, Dornick, Vtrecht ende Mechelen. Representerende die Staten vanden zeluen Landen. Ende den Heere Prince van Orangien, Staten van Hollandt, zeelandt ende hunne geassocieerde. Doer commissarissen ouer beyde zijden respectiuelick gedeputeert Te weetene

D'Eerwaerdige Heeren, Heere Jan vander Linden abt van sincte Geertruyden tot Louen, Heere Gislain abt van *sincte* pieters tot Gendt, Heere Matheus, abt van *sincte* Gislain, gecoren bisschop van Atrecht, Heere Jan de mol Heere van Oetingen, Heere Franchois van halewin, Heere van Zweuegem, gouuerneur ende capiteyn van audenaerde, ende

commissaris totte vernieuwinge vande wetten van vlaenderen, Heere Kaerle van gaure Heere van Frezin Ridders, Heere Elbertus Leoninus doctoer ende professeur inde rechten inde vniuersiteyt van Louen, Meester Peeter de beuere Raedt van zijne *Majesteyt* in vlaenderen, ende Heer Quintin du pretz Hooft der schepenen inde stadt van Bergen in henegauw

mit Jan de pennantz Raedt van zijne *majesteyt* ende Meester van zijne Rekenkamer in brabant, gecommitteert voor henlieden Eer. Secretaris van wegen der *voirnoemde* Staten van Brabant, vlaenderen, Henegauw Etc. Heere Philips van marnicx Heere van *sincte* aldegonde, Arnould van Dorp Heere van teempsche, willem van zuijlen van nijeuelt Heere van Heeraertsberge

schiltknepen, Heere adriaen vander mijle, docteur inde rechten ende Raedt neffens zijne *Excellentien* ende inden Raedt prouinciael van Hollandt, Meester Cornelis die Coninck, Licentiaet inde rechten ende mede Raedt neffens zijne *Excellentie* Meester Pauwels Buys, aduocaet vanden Lande van Hollandt, Meester Peeter de Rycke, Bailliu van vlissingen

anthonis vander zickele, Raedt van Zeelandt, ende andries de Jonge, borgemeester van Middelburch, van wegen des *voornoemde* Heer Prince, Staten van hollandt zeelandt ende geassocieerden naer vuytwysen van hun commissien. Int eynde van desen geinsereert Dit jegenwoordich tractaet opgericht ende gemaect is besluytende tusschen die *voorseyde* partijen ende Landen eene ewige vaste vrede, verbant ende eenicheyt onder die voerwaarden ende conditien hier naer volgende, **Eerst** Dat alle offensien, injurien, misdaden ende beschadicheden geschiet ter zaeken vanden troublen tusschen den ingesetenen vande prouincien die in dit jegenwoordich tractaet gecomprehendeert zijn, zoe waer ende in wat manieren

Dattet zij sullen vergeuen, vergeten, ende gehouden zijn als nijet geschiet sulcx dat ter oirsaecke vandien te geenen tyde mentie gemaect ofte yemandt aengesproicken en sal mogen worden. **Dien** volgende. Belouen die *voornoemde* Staten van brabant, vlaendren, Henegauw etc. mitzgaders mijn Heere Prince Staten van hollandt ende zeelandt mit hunnen

associeerden ongeveynsdelick ende in goeder trouwen van nu voortaan te onderhouden [bovengeschreven] ende onder d ingesetenen vanden landen te doen onderhouden [tot hier

bovengeschreven] eene vaste ende onverbrekelicke vrintschap ende vrede Ende in sulcker vuegen elckandren tallen tyden ende in alle occurrentien by te staene mit Raedt ende daet. goet ende bloet ende in sonderheyt om vuyte Landen te verdryuen ende daerenbuyten te houden die Spaensche soldaten ende andre vuytheemsche

ende vreempde gepoocht hebbende vuyten wege van Rechte die Heeren ende eedelen tleuen te benemen, Den ryckdom vanden Lande themwaerts te applicquieren, ende die gemeente voortz in eewige slauernye te bringen ende houden Omme ten welcken ende alle anders te furnieren wes nodich wordt ter resistentie vanden genen die henlieden hierinne mitter daet souden willen contrarieren Die

voirnoemde bontgenoten ende geallieerde oick belouen hen bereet ende volueerdich te laten vinden tallen nootlicke ende redelicke contributien ende impositien. **Daerenbouen** is geaccordeert Dat terstont naer tvertreck vanden Spaengnaerts ende heure adherenten, als alle zaecken in ruste ende verzeekerheyt sullen zijn, zullen beyde de partien gehouden zyn te procureren ende

beneerstighen die conuocatie ende vergaderinge vande generale Staten, inder forme ende manieren als geschiet is ten tyde als wijlen hoochloflicker memorie Keizer Kaerle. D'opdracht ende transport dede van dese erfnderlanden in handen van *Conincklycke Majesteyt* onsen genadichsten Heere om te stellen ordene inde zaecken vanden Landen int generael ende particulier zoe wel aengaende het fait ende exercitie

vanden Religien in hollandt, zeelant Bommel ende geassocieerde plaetsen, restitutie vande stercten, artillerien, schepen ende andre saecken, den Coninck toebehoirende, geduerende den *voorseyde* troublen bij die van hollandt ende zeelant genomen als anders sins, zoe ten Dienste van zijne *Majesteyt* weluaert ende vnie vande Landen men sal beuinden te behoiren waerinne noch van D'eene noch van dandere

zijde, eenich tegenseggen oft belet, dilay, noch vuytstel en sal mogen gedaen worden nijet meer ten opsiene vanden ordinantien, vuytspraken ende resolutionen die aldaer zullen geschien ende gegeuen worden Dan in D'executie vandien, hoedanich Die souden mogen wesen waerinne beyde de partien henlieden gantzelick ende ter goeder trouwen submitteren. **Dat** van nu voortan D inwoonderen

ende onderzaten van d'een ende dander zijde van wat Landen van herwaertsouere ofte ende in wat State qualiteyt ofte conditie hy zij ouer al sullen mogen hanteren, gaen ende keeren, woonen ende trafficqueren coopmansche wyse ende anderssins in alle vrydom ende verzeekerheyt weluerstaende dat nijet geoorloft oft toegelaten en zal zijn die van hollandt, zeelandt ofte andere van wat

Lande conditie. ende qualiteyt Dat hij zij yet te attempteren Herwertzouere, buyten die *voorseyde* Landen van Hollandt, zeelandt ende geassocieerde plaetzen tegens die gemene ruste ende vrede, zunderlinge tegens die catholicke roomsche religie ende exercitie vandien, noch ijemanden tercausen vandien t injurieren. Irriteren mit woorden ofte mit wercken noch mit gelijcke acten te scandalizeren op pene

van gestraft te worden als perturbateurs vande gemene ruste anderen ten exemple, **Ende** op Dat midlertyt nyemandt lichtelicke en stae tot eenigen begrype captie ofte pericle zullen alle placcaten hiervoortyts gemaict ende gepubliceert op tstick van Heresie mitzgaders die criminele ordinantie byden Hertoge van alue gemaect ende geuolcht *ende* executie

vandien gesuspendeert worden tot dat byde generale Staten anders daerup geordineert zij, weluerstaende datter egheen scandael en gebeure in manieren voirseyt. **Dat** mijn Heere die Prince zal blyuen admirael generael vander zee ende Stadthouder van zyne *Majesteyt* van hollandt ende zeelandt, Bommel ende andere geassocieerde plaetsen om In als te

gebieden, zoe deselue jegenwoordelick doet, mitte selue officieren, justicieren. oft magistraten, sonder eenige Veranderinge oft innouatie, ten zij by zijnen consente ende wille Ende dat ouer die Steden ende plaetzen die zijne *Excellentie* nu ter tyt is houdende tot dat byde generale Staten naer tvertreck vanden Spaengnaerden anderssins geordineert zij, **Maer**

belangende die Steden ende plaetzen begrepen onder die commissie van *Conincklycke Majesteyt* by hem ontfangen die jegenwoordelick onder tgebiet ende gehoorsaemheyte van zijnder *Excellentie* niet en staen, zal dit point geschorst blyuen ter tyt ende wylen tot deselue Steden ende plaetzen Hen mitten anderen Staten geuoucht Hebbende tot deser vnier ende accord, zijne *Excellentie* henlieden zal gegeuen Hebben satisfactie opde poincten daerinne zijlieden Hen soudén vinden geinteresseert onder zijn gouuernement tzij ten opziene van D'exercitie vande religien oft anderssints Op dat de prouincien nijet gedemembreert en worden ende om alle twist ende tweedracht te schouwen, **Ende** en sullen midler tyt egeene placcaeten, mandementen, prouisien

noch exploicten plaetze hebben inde voorseyde Landen ende steden byden voorseyde Heere Prince geregieert, dan die geene by zijne *Excellentie* ende byden Raede, magistraten oft officiers aldaer geaprobeert oft gedecerneert, sonder preiudicie vanden toecomme tyde vanden Resorte vanden grooten Raede van zijne *Majesteyt* **Is mede** ondersproicken Dat alle geuangenén ter zaecken

vanden vorleden troublen namentlick die Graue van Bossu, zullen vry ende los gelaten worden sonder Ranchoen te betalen maer wel de vangenissekosten ten ware nochtans dat die rantsoenen voor date van desen betaelt oft daervan ouercommen ende geaccordeert waren, **Is voorts** veraccordeert Dat Die voorseyde Heer Prince ende alle andere Heeren Ridderen Eedelluyden

particuliere personen ende ondersaten, van wat Staete, qualiteyt, oft condicie die zijn, mitzgaders henlieden weduwen, douaigieren, kinderen, ende erffgenamen van d'een ende dander zijden gerestitueert zijn in heurlieden goeden naeme, ende faeme Ende sullen oick mogen aenueerden ende die possessie aennemen van alle heure heerlicheden, goeden, prerogatiuen actien ende credieten

die niet vercocht oft gealieneert en zijn in sulcken staete als de voorseyde goederen nu jegenwoordich zijn, Ende te dien effecte zijn alle deffaulten, contumacien, arresten, sententien, saisissementen ende executien gegeuen ende gedaen zichtent den aenuanck vanden troublen inden jaere xv^czessentzestich soe wel om zaecken van Religie als omme t'aennemen vanden wapenen mit tgene

daer naer geuolcht is gecasseert, gereuoceert, doot ende te nijete gedaen Ende sullen deselue, mitzgaders alle scriftelicke proceduren acten ende actitaten te dien geschiet vermelt ende inde registers geroyeert worden, sonder dat nodich zij hier toe ander bescheet te nemen oft prouisie te verwerfuen dan dit jegenwoordich tractaet, nijet jegenstaende eenige incorporatien, Rechten, coustumen

preuilegien prescripten zoe wel legale; conuentionnele; costumiere als locale noch eenige andere exceptien ter contrarien Diewelcke in dese ende in alle andere zaecken den voorseyde troublen concernerende zullen cesserén ende egeene steden hebben totdien by desen zoe verre als noot is

specialick gederogueert wesende Oick mede den rechte Disponerende dat generale derogatie nijet en is

sonder precedente specificatie, **Welverstaende** Dat hier onder begrepen sullen zijn ende dit jegenwoordich benefitie genieten, mijn genadichste vrouwe die gesellenede des deurluchtichste Kurfurst vanden Rhyn eertyts achtergelaeten weduwe des Heeren van Brederode zoevele als aengaet vianen ende andere goeden daer haer churfurstelicker genade ofte actie van haer

hebbende toegericht is, **Insgelicx** sal hierinne begrepen wesen die Graue van bueren zoevele aengaet die Stadt, Slot, ende lande van bueren om diezelfde byden voorseyde Heere Graue by vertrecke van garnisoene gebruyct te worden, als zijn eygen toebehoirte, **Ende** sullen te niere gedaen, ende affgeworpen worden Die pilaeren tropheen

inscriptien, ende andere teecken en bijden hertoge van Alue gedaen rechten tot schande ende blamatie zoe vande bouengenompde, als van allen anderen, **Aengaende** die vruchten vanden voirseyde Heerlicheyden ende goeden, tverloop ende die vertachterheyden vande Douaryen, tochten, pachten cheynsen, ende renten, zoe opden coninck: Landen, steden ende alle anderen

die voor date van desen verschenen ende nochtans nijet betaelt oft ontfangen en zijn by zijne Majesteyt ofte zijns actie hebbende, Die zal mogen elck int zijne genieten ende ontfangen, **Weluerstaende** Dat alle tgunst datter geuallen is soe wel vande voorseyde erfsgoeden Rent en als andere goeden sichtent sijnct Jansmisse Lxxvj lestleden, zal bliuen ten

proffyte vande gene Hun Recht Hebbende nijet tegenstaende dat daer aff bijden Ontfanger vande confiscatien oft andere yet ontfangen oft geint ware, Daer aff in alzulcken geualle restitutie geschieden zal, **Maer** bij zoe verre eenige jaerscharen vande voorseyde pachten Rent en oft ander incommen van Sconinx wegen bij tytlen van

confiscatie angeslagen ende geheuen waren soe wordt elck ouer gelycke jaerscharen vry los ende quyte gehouden vande reele Lasten ende opstal vuyt zijne goeden gaende, somen oick tallen zijden insgelicx vry, los ende quyte gehouden zal sijn van alle Rent en staende opde landen ende die goeden, diemen mitz de voorleden troublen nijet en heeft kunnen gebruycken in alles

naer Raete vanden tyde Dat tzelve belet ende ongebruyct vuyt oirzaken voorseyde gebuert is **Nopende** die Huyscatheylen ende andere meublen die aen bejide zijde te nijete gedaen vercocht oft anders gealieneert sijn Daer aff en zal nijemandt eenich verhael hebben, **Ende** aengaende Die erfsgoeden cheynsen, ende Rent en Die bij

titlen van confiscatie vercocht oft gealieneert sijn Die generale Staten sullen in elcke prouincie ende vuyte Staeten vande zelue deputeren commissarissen om kennisse te nemen vande zwaricheden indien Daer eenige vallen om redelicke satisfactie te doen, zoewel aende oude proprietarissen als aende copers ende vercrygers vande voorseyde goeden ende renten voor hun Regres ende

euictie respectiuelicken **Van** gelycken sal geschieden nopende tverloop vande personele Rent en ende obligatien, ende alle andere pretensien, clachten ende Doleantien [bovengevoegd] als die geinteresseerde ter oirsaecke vande troublen [tot hier bovengevoegd] zullen namaels aen wederzijden willen intenteren ende voorts stellen in wat manieren dattet zij **Dat** alle Prelaten ende andere geestelicke personen wiens abdien Stiften, fundatien,

ende residentien bujten hollandt ende zeelandt gelegen, ende nochtans binnen dezelve Landen goet sijn, zullen wederomme comen inden eygendom ende int gebruyck vande zelue heure

goeden als vooren ten opsiene vande weerlicken, **Maer** wat belangt Den Religieusen ende andere geestelicken Die binnen De *voorsejde* twee prouincien ende heure

associeerde geprofessyt oft geprebendeert ende daervuyt gebleuen oft getrocken zijn, gemerct dat den meestendeel van heure goeden gealieneert zijn Den seluen salmen van nu voortane verstrecken redelicke alimentatie neffens Die gebleuene oft anders sal hen mede toegelaten worden tgebruyck van heure goeden tot verkiesinge nochtans vanden Staten alles bij

prouisie, ende tot anderstont op hen vordere pretensien byde generale Staten verordent zal wesen **Voorts** is geaccordeert Dat alle ghiften exheredatien ende andere dispositien inter viuos vel causa mortis bij particuliere ende priuate personen gedaen daer bij de gerechte erffgenamen ter zaecken vande *voorsejde* troublen oft vande religie van

heure gerechtige successie versteken, vermindert ende onterft zijn vuyt crachte van desen gehouden sullen worden als gecasseert ende van geender weerden, **Ende** alsoe Die van hollandt ende zeelandt om die costen vander oirlogen beter te veruallen, alle specien van goudt ende zilueren ten hogen pryse gestelt hebben Die in andere prouincien nijet

en soudén kunnen sonder groot verlies vuytgeuen is besproicken Dat die gedeputeerde vande generale Staten ten eersten mogelicken zijnde aduiseren zullen om daerup te nemen eenen generalen voet, ten fyne dat den cours vande *voorsejde* munten eenvougdelick gestelt zij, alsoe nae als t Doenlicken is tot onderhoudenisse van deser vnie ende vanden gemeijnen coophandel

aen wederzijden. **Voorts** opt vertooch gedaen byde gedeputeerde van hollandt ende zeelandt ten fyne dat die generaliteyt van allen den nederlanden soudén theuren Lasten nemen alle die schulden Die mijn Heere De Prince gecontracteert heeft omme te doene zijne twee expeditien ende geweldige hertochten Ten welcken zoe wel Die van Hollandt

ende zeelandt als die prouincien ende Steden die hen inden lesten tocht ouergauen verbonden hebben gehad, zoe zij seyden is tzelve point gestelt ende gelaten ter discretie ende determinatie vande generale Staten, Den welcken, alle zaecken geappaiseert zijnde Daervan Rapport oft Remonstrantie gedaen sal worden om Dien aengaende sulcken regard genomen te worden alst

behoort, **In dit** gemeen accord ende pacificatie en sullen niet begrepen zijn om te genieten tbenefitie vandien Die Landen heerlicheneden ende Steden houdende partie contrarie, tot dat zij Hen effectuelicken zullen gevoecht hebben mit deser confederatie, Dwelck zij sullen mogen Doen alst henlieden belieft, **Alle** welcken tractaet *ende* vredehandel.

naer rapport, aggregatie ende aduoement zoe vande Heeren gecommiteerde totten gouuernement vanden Landen als oick vanden Staten der seluer eensamentlick van mijnen Heere Den Prince Staten van hollandt zeelandt ende heure geassocieerde vpten vijjsten nouembris Lestleden binnen der Stadt Gendt eyntelicken besloten zijnde want de *voornoemde* gedeputeerde vuyt crachte van heurluijder

Commissie belooft ende hen verplicht hebben tzelffde in alle de *voorsejde* poincten ende articulen oick mede alle tgeene dat bijde *voorsejde* generale Staten int geene *voorsejde* ende anderssints gediffinieert ende geordonneert zal worden, onverbreeckelick t'obserueren, t'onderhouden, ende volcomen, ende al tzelve ouer d'een ende dander zijde respectiuelick te doen ratifieren, bezweren, teeckenen

ende bezegelen byden Prelaten, Eedelen, Steden, ende andere Leden vande *voorsejde* Landen sunderlinge oick byden Heere Prince *voornoemd* zoewel int generael als particulier, **Soe** Ist Dat

zijne *Princelicke Excellentie* de Staten van Hollandt ende zeelandt In Desen voor zoe veel des noot zij Hem sterckmaeckende voor Die van Bommel ende andere geassocieerden Ratificerende voor goet vast

ende waerden houdende *voorseyde* tractaet in allen zijne poincten ende articlen belooft ende hem verbonden hebben, belouen ende verbinden hen by Desen te weeten zijne *Excellentie* in princelicke woorden ende de Staten *voornoemd* bij goeden trouwe, eere, ende eedt D'articulen ende poincten vanden *voorseyde* tractaet naer heure forme ende inhouden onverbreeckelick t'onderhouden ende te volcommen [bovengeschreven] oick inden onderhouden ende voleynden [tot hier bovengeschreven] int *generael ende particulier*

Hebbende oick tot meerder approbatie ende vasticheyt hier beneffens ende in desen gedaen insereren als bouen *voorseyt* is heurluyder *voornoemde* gedeputeerde commissie luydende als hier naer volcht **Wy Wilhelm** bij der gratien Gods Prince van Orangien Graue van Nassau, van Catzenellenbogen, van vianden, van Dietz, van bueren, van Leerdam etc. Heere ende baron van breda

van Diest, van Grimbergen, van arlay, van nozeroy etc. Burchgraue van antwerpen ende van besancon Stadthouder ende capiteyn *generael* ouer hollandt, zeelandt, westvrieslandt ende vtrecht, mitzgaders de Ridderschap, Eedelen ende steden van hollant ende zeelant representerende den Staten vanden zeluen landen Doen condt eenen yegelicken Dat alzoe God almachtich vuyt sonderlinge genade gelieft heeft te presenteren de occasien

ende middelen waer deur de nederlanden de Steden ende ingesetenen vandien, die deur de vuytheemsche spaensche natie ende heurlieden tyrannische heerschappie ouer den seluen landen eenige voirleden jaren tot noch toe in eene jammerlicke beroerte, twist, onvrede, ende binnenlantschen crych gebrocht ende gehouden zijn geweest eenmael wederomme vereenicht mitzgaders de oude vriendschap neeringe ende weluaert onder die gemeijne ondersaten

der *voorseyde* Landen gerestitueert, Oick de selue Landen voertaen in hunnen gerechtigeden, vrydomme ende voirspoet gestyft ende gesterct soudén mogen werden tot Gods eere Dienst des *Conincklicke Majesteyts* rust ende weluaert vande ingesetenen deser landen, Daer toe alle goede ondersaten ende liefhebbers des vaderlands met recht hen aanbieden, ende te meer thoonen [bovengeschreven] bereijt [tot hier bovengeschreven] vuyt dien eenen iegelicken bekent ende openbaer is geworden den bosen Raedt ende

voornemen der *voorseyde* Spaengnaerden ende hunnen aenhangeren, als tenderende naer tlang gedult van heuren onderdruchelicke moetwille ten vuytersten tot geheele Ruine, bederffnisse ende eewige slauernye van allen den Nederlantschen prouincien ende den getrouwen ingesetenen vandien Daerinne dezelve alwyslick geschapen waren te geraecken indien opt vertreck oft verdryuen der Spaengnaerden ende heuren aenhangeren voor al ende by andere

behoirlicke remedie sonderling van gemeender macht ende eendracht der Nederlanden in tyts nijet en werde versien Ende dat naer eenige vriendelicke interpellatien, ende vermaningen by zijne Princelicke Excellentie ende de *voornoemde* Staten van hollandt ende zeelandt aenden anderen Prouincien vandien deser aengaende gedaen Die Prelaten Eedelen ende Steden, representerende die Staten van Brabant Vlaenderen ende andere prouincien

Daer toe schijnen beweecht ende gantschelick geneycht te zijn indervougen Dat omme de Nederlanden *voorseyde* weluaert, gerusticheyt ende eendracht te voirderen, zyne *Excellentie* mitte *voornoemde* Staten ten wederzijde ouercommen zijn met malcanderen te vergaderen ende in

communicatie te treden Tevreden zijnde Syne *Excellentie* ende de Staten van hollandt ende zeelandt veruangelende ende hen sterckmaeckende in desen voor die van Bommel ende alle anderen heuren geassocieerden tot dien eynde heuren gecommiteerde te zeynden tot zeeckeren daege binnen der Stadt van Gendt, *Soe eest* Dat zijne *Princelike Excellentie* mitzgaders de voornoemde Staten van Hollandt ende zeelandt inder voorseyde qualiteyt gecommiteert hebben ende committeren midtzdesen Jonckeren *Philips* van Marnicx, Heere van *sincte* aldegonde, Arnould van Dorp Heere van Teemsche Willem van zuijlen van Nieueldt

Heere van heeraertsberge schiltcnapen Heere *Adriaen vander* mijle docteur inde rechten ende Raedt neffens zijne *Excellentie* ende inden raede prouvinciael van hollandt Meester Cornelis de Coninck, Licentiaet inde rechten ende mede raedt neffens zijne *Excellentie* Meester Pauwels buys Aduocaet vande lande van hollandt Meester Pieter de rycke Bailliu van Vlissingen Anthonis vander zickele

Raedt van zeelandt ende Andries de Jonge burgemeester van Middelburch Omme van wegen ende vuyten naem der zelfden zijne *Excellentie* ende Staten Henlieden gesamentlick oft tmeerdeel van hen te vinden inde voorseyde communicatie binnen der Stadt Gendt, ende mitten voornoemde Staten vanden andere Nederlantsche prouincien ofte heurlieden wettelicke gedeputeerden aldaer verschynende te handelen aduyseren ende

besluyten sulcx als zijlieden ten besten vrede, vrientschap, ende eenicheyt der voorseyde Landen ende der ingesetenen vanden dienlick ende verderlick beuinden zullen Regard nemende opte voorgaende verclaringe ende deuchdelicke offre van wegen zijne *Excellentie* ende die voornoemde Staten van hollandt ende zeelandt mit heure geassocieerde tot meermael ende besonder inden Lesten vredehandel mitte Commissarissen vanden

Coninck tot Breda, ende tgundt voirden aldaer opt tstück vande pacificatie gehandelt ende gedaen mach zijn waer op die voornoemde gecommiteerde sullen mogen voortvaren indien sulcx wordt vereyscht ofte noodt zij, Geuende den voornoemde gecommiteerden oft tmeerendeel van henlieden Des nijttemin ende voortz volcommen macht ende beuel generael ende speciael metten voornoemde Staten vanden anderen prouincien in desen

te doene ende t'accorderen sulcx als eenichsins tot voirderinge ende verzeeckerheyt van tgemeyne beste, ende in zunderheyt tot wederstandt ende [in origineel doorgestreept] Krenckinge ende verdryuinge der voorseyde Spaengnaerden als algemeyne vyanden van tVaderlandt ende der gemeyne Ruste geraetsaem ende oirberlick beuinden sullen Tot dien eynde oick met die vande andere prouincien hen te verobligeren ende te verbinden onder alsulcke redelicke

conditien ende articulen als eenichsins behouden godes eere zal connen oft mogen geschieden tot gerusticheyt ende weluaert der Landen, Belouende zijne *Princelike Excellentie* ende de Staten van hollandt ende zeelandt voornoemd in trouwe ende eere ouer goet, vast ende van waerden te houden ende voor zoe veel hen aengaet onwederroupelick ende onverbreeckelick t'onderhouden ende doen onderhouden wes byden selfden heuren

gecommiteerden als bouen verhaelt ende in tgundt voorseyde is getracteert oft gehandelt sal worden, sonder daer jegens te doen ofte laten geschieden in eeniger wyse directelick ofte indirectelick. Daervoor Hen seluen verbindende mitsdesen de personen ende de goeden van hen ende generalicken van allen den inwoonderen van Hollandt ende zeelandt ende heuren geassocieerden tegenwoordich ende toecommende egheene vuytgesondert

Toirconden Desen by zijner *Excellentie* ende ter ordonnantie vanden voornoemde Staten van Hollandt ende zeelandt ondergeteeykent ende met Heure segelen beuesticht Gedaen tot Middelburch den *xijden* octobris ende tot delff den *xiiijden* septembris int jaer xv^c tzeuentich ende zesse Ende was ondergeteykent Guillem de nassau Noch laeger stont gescreuen Ten byzonderen van beuele vanden Staten van Hollandt

onderteykent C de rechtere Daer beneffens was noch gescreuen Bij expresse beuele vanden Staten des lants van zeelandt ondergeteykent C. taymont Ende bezegelt met drie vuythangende zegelen van roden wasse in dubbelde staerten. In Kennisse desen mitte signatuere ende zegel van zijne *Princelicke Excellentie* beuesticht ende van wegen die Ridderschap ende Eedelen, mitzgaders bijden Steden van Hollandt ende

zeelandt representerende den Staten ende Leden vanden zeluen Landen gedaen teyckenen ende zegelen respectiue mit heure secreten segelen den negen ende twintichsten Nouembris ende eenige andere nauolgende Dagen anno xvc tzeuentich zesse

[Volgen de ondertekenaars die in de acte naast elkaar zijn opgenomen. Hieronder na elkaar weergegeven.]

Guillem de Nassau

Ter ordonnancie & van weegen de Ridderschap Staten van hollandt
Otto van egmond

J. v. Duienuoirde *Eques* Woudt [J. v. Duienuo staat op een regel, irde *Eques* Woudt op de regel eronder; daaronder een streep en het jaartal gesplitst in 15 en 76; mogelijk staat tussen die twee getallen een cijfer 2]

Ter ordonnancie vanden Burgemeesters ende Raden der Stadt Dordrecht
Ter ordonnancie vanden Burgemeesters ende regierders der Stadt Delff
Ter ordonnancie vanden Burgemeesters ende regierders der Stadt Leyden
Ter ordonnancie vanden Burgemeesters ende regierders der Stadt Goude
Ter ordonnancie vanden Burgemeesters ende regierders der Stadt Rotterdam
Ter ordonnancie vanden Burgemeesters ende regierders der Stadt Gorinchem
Ter ordonnancie vanden Burgemeesters ende regierders der Stadt Alcmaer
Ter ordonnancie vanden Burgemeesters ende regierders der Stadt Hoorn
Ter ordonnancie vanden Burgemeesters ende regierders der Stadt Enchuysen
Ter ordonnancie vanden Burgemeesters ende regierders der Stadt Schiedam
Ter ordonnancie vanden Burgemeesters ende regierders der Stadt Brielle
Ter ordonnancie vanden Burgemeesters ende regierders der Stede Wourden
Ter ordonnancie vanden Burgemeesters ende regierders der Stede St Geertruidenberghe
Ter ordonnancie vanden Burgemeesters ende regierders der Stede Medenblik
Ter ordonnancie vanden Burgemeesters ende regierders der Stede Eedam
Ter ordonnancie vanden Burgemeesters ende regierders der Stede Monnickendam
Ter ordonnancie vanden Burgemeesters ende regierders der Stede Purmereinde
Ter ordonnancie vanden Burgemeesters ende regierders der Stadt Middelburch
Ter ordonnancie vanden Burghmeesters ende Regierders der Stadt Veere
Ter ordonnancie vanden Burghmeesters ende Regierders der Stadt Vlissingen
Ter ordonnancie vanden Burgemeesters ende Regierders der Stadt Ziericzee
[Handtekeningen zijn niet leesbaar.]